

Sygn. akt **IC 909/11**

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 29 maja 2015 r.

Sąd Okręgowy w Warszawie I Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący:	<i>SSO Bożena Chłopecka</i>
Protokolant:	Protokolant sądowy Karolina Ostasiuk

po rozpoznaniu w dniu 28 maja 2015 r. w Warszawie

na rozprawie sprawy z powództwa ***M. K., K. S., J. J. (1), C. D.***

przeciwko ***Skarbowi Państwa reprezentowanemu przez Ministra Skarbu Państwa***

o ustalenie i zapłatę

orzeka:

- I. oddala powództwo w całości;
- II. nie obciąża powodów kosztami zastępstwa procesowego strony pozwanej;
- III. nieuiszczoną przez powódkę M. K. opłatę od pozwu przejmuje na rachunek Skarbu Państwa.

Sygn. akt IC 909/11

UZASADNIENIE

Powodowie M. K., K. S., J. J. (1) i C. D. pozwem z dnia 12 września 2011 r. wnieśli o:

- 1) ustalenie, które z obecnych działek ewidencyjnych i w jakiej części odpowiadają przedwojennej nieruchomości leśnej (...) położonej w gminie Ł., powiecie (...), o łącznej powierzchni 288,6 ha, opisanej w księdze wieczystej prowadzonej przez ówczesny Sąd (...) w Ł., a stanowiącej w dniu 1 września 1939 roku własność W. J., przejętej następnie na rzecz Skarbu Państwa,
- 2) zasądzenie od Skarbu Państwa reprezentowanego przez Ministra Skarbu Państwa kwoty 865 800 zł, w tym na rzecz:
 - a) M. K. kwotę 541.125 zł.,
 - b) K. S. kwotę 108.225 zł.,
 - c) J. J. (1) kwotę 108.225 zł.,
 - d) C. J. kwotę 108.225 zł. wraz z ustawowymi odsetkami od dnia złożenia pozwu do dnia zapłaty tytułem odszkodowania za szkodę spowodowaną brakiem otrzymania rekompensaty za przejęte przez Skarb Państwa lasy/ nieruchomości leśne/ stanowiące majątność (...), gmina P., powiat (...), opisane obecnie w księdze wieczystej LM (...), należące wcześniej do poprzednika prawnego powodów W. J., która to szkoda powstała na skutek braku wydania

przepisów odrębnych, o których mowa w art. 7 ustawy z dnia 6 lipca 2001 o zachowaniu narodowego charakteru strategicznych zasobów kraju /Dz. U. z 2001 nr 97 poz. 1051/.

W uzasadnieniu pozwu powodowie powołali się na art. 7 ustawy o zachowaniu narodowego charakteru strategicznych zasobów naturalnych kraju z dnia 6 lipca 2001/ Dz. U. z 2001 nr 97 poz. 1051 z późn. zm./, z którego wynika ich roszczenie. Powodowie podnieśli, iż zgodnie z art. 1 tej ustawy lasy państwowe stanowią strategiczne zasoby naturalne kraju i nie podlegają przekształceniom własnościowym, z zastrzeżeniem przepisów zawartych w ustawach szczególnych. Natomiast w przepisie art. 7 cytowana ustawa stanowi, że roszczenia osób fizycznych, byłych właścicieli lub ich spadkobierców z tytułu utraty własności zasobów wymienionych w art. 1 zaspokojone zostaną w formie rekompensat wypłaconych ze środków budżetu państwa na podstawie odrębnych przepisów. W ten sposób ustawodawca zagwarantował, że roszczenia byłych właścicieli lasów lub ich spadkobierców z tytułu utraty własności zostaną zaspokojone w formie rekompensat, odsyłając w art. 7 do przepisów odrębnych co do zasad ustalania tych rekompensat. Przepisy te nie zostały uchwalone, dlatego też należy uznać, że przepis ten stanowi samoistną podstawę do zasądzenia odszkodowania powodom.

W piśmie procesowym z 29 września 2011r. powodowie sprecyzowali pozew i wskazali, że punkt 1-szy pozwu nie stanowi oddzielnego żądania, jest wnioskiem dowodowym (k-33).

Pozwany Skarb Państwa - Minister Skarbu Państwa zastępowany przez Prokuratorię Generalną Skarbu Państwa w odpowiedzi na pozew z dnia 3 lutego 2012 r. wniósł o oddalenie powództw w całości, zasądzenie od powodów kosztów procesu według norm przepisanych na rzecz pozwanego Skarbu Państwa - Ministra Skarbu Państwa, przy czym kosztów zastępstwa procesowego na rzecz Skarbu Państwa - Prokuratorii Generalnej Skarbu Państwa. W uzasadnieniu pozwany Skarb Państwa zakwestionował roszczenie strony powodowej co do zasady oraz co do wysokości i wniósł o oddalenie pozwu w całości. W ocenie Skarbu Państwa dochodzone roszczenie jest pozbawione podstaw prawnych. Taką podstawą prawną nie jest w szczególności art. 7 ustawy z dnia 6 lipca 2001 r. o zachowaniu narodowego charakteru strategicznych zasobów naturalnych kraju. Należy bowiem wskazać, że powołany przepis stanowi jedynie, iż: "roszczenia osób fizycznych, byłych właścicieli lub ich spadkobierców, z tytułu utraty własności zasobów wymienionych w art. 1 [ustawy z dnia 6 lipca 2001 r.], zaspokojone zostaną w formie rekompensat wypłaconych ze środków budżetu państwa na podstawie odrębnych przepisów". Pozwany podkreśla, iż z treści art. 7 w/w ustawy, jak również z treści pozostałych przepisów zawartych w tej ustawie, nie wynika, aby odnosił się on do osób pozbawionych prawa własności nieruchomości w oparciu o dekret (...) Komitetu (...) z dnia 6 września 1944 r. o przeprowadzeniu reformy rolnej. Jak trafnie zauważył Sąd Apelacyjny w Warszawie w wyroku z dnia 10 września 2010 r. (sygn. akt I ACa 401/10), treść art. 7 ustawy z dnia 6 lipca 2010 r. nie pozwala na przyjęcie stanowiska, iż przepis ten stanowi samoistną podstawę do żądania odszkodowania za utratę własności lasów. Wskazany przepis nie kreuje żadnych nowych uprawnień z tytułu utraty określonych w nim składników majątku, ani w stosunku do byłych właścicieli, ani w stosunku do ich spadkobierców. Wniosek ten znajduje swoje uzasadnienie już w wykładni językowo-logicznej art. 7 ustawy z 6 lipca 2001 r., skoro wskazany przepis stwierdza, że rekompensaty będą wypłacane "na podstawie odrębnych przepisów". Z samego brzmienia przepisu wynika bowiem, że ustalenie istnienia wskazanych roszczeń musi nastąpić na podstawie innych aktów prawnych niż ustawa z dnia 6 lipca 2001 r. (k-69-76).

Zarządzeniem z 6 lutego 2012r. sprawa o sygnaturze akt IC 910/11 tutejszego Sądu, z powództwa J. J. (1) i C. D. o zasądzenie od Skarbu Państwa – Ministra Skarbu Państwa na rzecz powodów kwot po 108.225 zł., została połączona do wspólnego rozpoznania i rozstrzygnięcia z niniejszą sprawą (k-153).

Sąd ustalił następujący stan faktyczny.

Powodowie są spadkobiercami W. J. właściciela majątności leśnej (...) położonej w gminie P. powiat (...) (k-17-22 postanowienia o stwierdzeniu nabycia spadku po W. J., A. J., S. K., W. K., J. K., J. J. (2) i M. D.). Z postanowień o stwierdzeniu nabycia spadku wynika, że udziały powodów w spadkobranium po W. J. są następujące: M. K. - 5/8; K. S. - 1/8; J. J. (1) - 1/8; C. D. - 1/8 (k-17-22).

W. J. był w dniu 1 września 1939 roku właścicielem nieruchomości leśnej Majątek (...) położonej w gminie P., powiat (...), o powierzchni 288.6 ha. Była to odrębna nieruchomość, opisana w księdze hipotecznej, która w wyniku działań wojennych została zniszczona, co zaświadczają dokumenty dotyczące założenia w 1946 roku nowej księgi wieczystej dotyczącej tej nieruchomości (k-11-13, k-14-16).

Skarb Państwa przejął przedmiotową nieruchomość na podstawie przepisu art. 7 Dekretu PKWN z dnia 6 września 1944r. o przeprowadzeniu reformy rolnej /Dz.U. z 1945 nr 3 poz. 13 ze zm./ oraz Dekretu PKWN z dnia 12 grudnia 1944r. o przejęciu niektórych lasów na własność Skarbu Państwa /DzU 1944 nr. 15 poz. 82/.

Powyższy stan faktyczny nie był sporny między stronami i został ustalony w oparciu o dokumenty złożone do akt sprawy.

Biorąc powyższe pod uwagę, należy stwierdzić co następuje.

Powództwo nie zasługuje na uwzględnienie.

Powodowie wywodzą swoje roszczenie z art. 7 ustawy z dnia 6 lipca 2001 roku o zachowaniu narodowego charakteru strategicznych zasobów naturalnych kraju (Dz. U. nr 97, poz. 1051 ze zm.) – zwanej dalej „ustawą”. Zgodnie z treścią art. 1 pkt 3 ustawy do strategicznych zasobów naturalnych kraju zalicza się lasy państwowe. Wedle art. 7 ustawy roszczenia osób fizycznych, byłych właścicieli lub ich spadkobierców, z tytułu utraty własności zasobów wymienionych w art. 1, zaspokojone zostaną w formie rekompensat wypłaconych ze środków budżetu państwa na podstawie odrębnych przepisów.

Zdaniem Sądu treść przepisu art. 7 ustawy nie daje podstawy do stwierdzenia, że można z niego wywieść normę prawną będącą podstawą roszczenia o wypłatę rekompensaty czy też odszkodowania za utratę prawa własności nieruchomości przejętej przez Skarb Państwa czy to w oparciu o przepisy dekretu PKWN z 06 września 1944 r. o przeprowadzeniu reformy rolnej czy też w inny sposób.

W tym zakresie stanowisko Sądu Okręgowego znajduje potwierdzenie w uchwale Sądu Najwyższego z dnia 20 grudnia 2012 roku, sygn.. akt III CZP 94/12 (publik. LEX nr 1281375) zgodnie z którą, „art. 7 ustawy z dnia 6 lipca 2001 r. o zachowaniu narodowego charakteru strategicznych zasobów naturalnych kraju (Dz.U. Nr 97, poz. 1051 ze zm.) nie stanowi źródła prawa podmiotowego dla osób fizycznych w nim wymienionych ani obowiązku wydania odrębnych przepisów, o których mowa w tym artykule”, oraz „art. 7 ustawy z 6 lipca 2001 r. o zachowaniu narodowego charakteru strategicznych zasobów naturalnych kraju nie może stanowić źródła prawa podmiotowego, a tym samym nie może być podstawą do wypłaty odszkodowania za zaniechanie legislacyjne”.

Mając na uwadze powyższe Sąd doszedł do przekonania, że powołane uregulowanie nie może w obecnym kształcie stanowić podstawy prawnej do skutecznego dochodzenia przewidzianej w nim rekompensaty.

Mając na uwadze powyższe konstatacje oraz powołaną powyżej uchwałę Sądu Najwyższego, Sąd doszedł do przekonania, że w niniejszej sprawie nie doszło do zaniechania legislacyjnego, a więc bezzasadne było roszczenie powoda o odszkodowanie oparte na treści art. 417 k.c. (o treści obowiązującej przed dniem 01 września 2004 r.) w zw. z art. 77 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

Należy także stwierdzić, że w niniejszej sprawie nie znajdzie zastosowania art. 417¹ § 4 k.c. albowiem wymieniony przepis wszedł w życie z dniem 1 września 2004 r. i działał jedynie na przyszłość, co wynika z treści art. 5 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o zmianie ustawy - Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 162, poz. 1692). Zdaniem Sądu nie może budzić wątpliwości, iż Skarb Państwa odpowiada za szkodę wyrządzoną niewydaniem aktu normatywnego, którego obowiązek wydania powstał po wejściu w życie Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. Jednocześnie nie ma znaczenia, kiedy powstała lub ujawniła się szkoda oraz czy ma ona charakter narastający w czasie, jeżeli stan zaniechania normatywnego powstał przed dniem 1 września 2004 r., wówczas art. 417 k.c. (w obecnym brzmieniu) i art. 417¹ § 4 k.c. nie mają zastosowania, chociażby po tym dniu powstała (ewentualnie

zaczęła nastawać) szkoda spowodowana tym zaniechaniem. Według tego rozwiązania należy oceniać również skutki wejścia w życie art. 77 ust. 1 Konstytucji (uchwała Sądu Najwyższego z dnia 19 maja 2009 roku, LEX nr 493964, Biul.SN 2009/5/7,III CZP 139/08). Mając zatem na uwadze, że ustawa z dnia 6 lipca 2001 roku o zachowaniu narodowego charakteru strategicznych zasobów naturalnych kraju weszła w życie w dniu 1 września 2001 roku, a zatem po wejściu w życie Konstytucji RP, a przed wejściem w życie ustawy nowelizującej z dnia 17 czerwca 2004 r., to należy przyjąć, że do oceny żądania powodów za zaniechanie legislacyjne znajdzie zastosowanie art. 417 k.c. o treści obowiązującej przed dniem 01 września 2004 r. interpretowany w związku z art. 77 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. Wskazać jednak należy, że nieodzownym warunkiem stanu tzw. zaniechania legislacyjnego jest stwierdzenie obowiązku wydania określonego rozwiązania legislacyjnego, oraz że odpowiedzialność za szkodę wyrządzoną takim zaniechaniem powstaje tylko wtedy, gdy prawa jednostek, przyznane przez prawodawcę w sposób oczywisty i bezwarunkowy, nie mogą być zrealizowane na skutek niewydania odpowiedniego aktu normatywnego (zob. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 4 sierpnia 2006 r., III CSK 138/05, OSNC 2007, nr 4, poz. 63 i z dnia 15 lutego 2007 r., II CSK 483/06, niepubl.). W tej sytuacji o zaniechaniu legislacyjnym powodującym odpowiedzialność odszkodowawczą Skarbu Państwa można mówić tylko wówczas, gdy nie został wydany akt normatywny, którego obowiązek wydania przewiduje przepis prawa (Konstytucja lub ustawa). W ocenie Sądu powodowie nie wykazali tak zdefiniowanych przesłanek odpowiedzialności Skarbu Państwa za zaniechanie legislacyjne. Odwołując się do już poczynionych wyżej uwag, stwierdzić należy, że przewidziany w art. 7 ustawy obowiązek wypłaty rekompensat z tytułu utraty prawa własności między innymi nieruchomości leśnych, jest na tyle ogólnikowy, że jak wskazał Sąd Najwyższy w cytowanej wyżej uchwale nie stanowi źródła prawa podmiotowego dla osób fizycznych w nim wymienionych. Jednocześnie aby można było przyjąć, że ustawodawca podjął zobowiązanie do wydania określonego aktu normatywnego, a nie tylko przewidywał możliwość uregulowania pewnej kwestii w innej ustawie, obowiązek wydania ustawy musi być wyrażony w sposób jednoznaczny, wykluczający możliwość jego ustalenia dopiero w drodze wykładni dokonanej przez sąd albowiem stanowiłoby to wkroczenie władzy sądowniczej w uprawnienia zastrzeżone dla ustawodawcy (tak Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 6 lipca 2006 roku, III CZP 37/06, OSNC 2007/4/56). Natomiast w sytuacji gdyby delegacja ustawowa miała dotyczyć wydania rozporządzenia wykonawczego to upoważnienie ustawowe powinno czynić zadość wymaganiom przewidzianym w art. 92 ust. 1 Konstytucji RP, a więc określać organ właściwy do wydania rozporządzenia, zakres spraw przekazanych do uregulowania oraz wytyczne dotyczące treści aktu. Niewątpliwie przepis art. 7 ustawy nie spełnia powołanych kryteriów, a więc z jego treści nie można wywieść obowiązku wydania odrębnych przepisów. Powyższe stanowisko znajduje potwierdzenie w uchwale Sądu Najwyższego z dnia 20 grudnia 2012 r. III CZP 94/12, która jest podzielana przez Sąd orzekający.

O kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie art. 102 k.p.c. o co wносиła strona powodowa. W ocenie Sądu mamy tutaj do czynienia z wypadkiem szczególnie uzasadnionym w rozumieniu art. 102 k.p.c. Sąd wziął bowiem pod uwagę osobistą sytuację powodów, ich wiek a także możliwości majątkowe. Sąd kierował się także charakterem dochodzonego roszczenia, powodowie oczekują na wydanie przepisów regulujących zasady wypłaty rekompensaty za minie utracone przez poprzedników prawnych powodów.

Z tych wszystkich względów orzeczono jak w wyroku.